

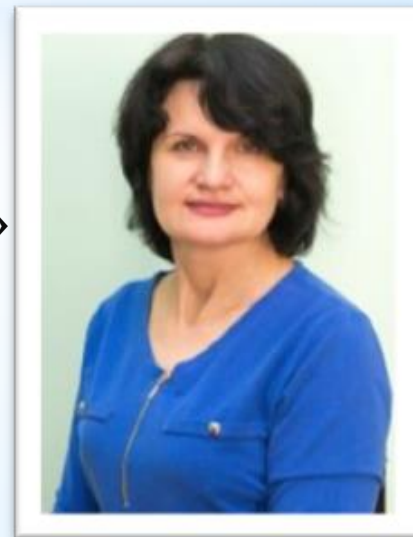

**Заняття міської Школи молодого
вихователя – методиста ЗДО ВМТГ**

Функціональне розвивальне середовище ЗДО – запорука ефективності роботи закладу

**Спікер:
вихователь-методист КЗ «ДНЗ № 67 ВМР»
Наталія КРАВЧУК**

Січень 2025 р.

Освітній простір садка - це сукупність локальних освітніх середовищ, які перебувають у взаємодії одне з одним.

У закладі дошкільної освіти теоретично розрізняють:

- фізичне, тобто предметне або предметно-ігрове середовище, природне середовище,
- інформаційне середовище,
- соціальне середовище ЗДО.

Освітнє середовище — вагомий чинник модернізації освітнього процесу та один з напрямів оцінювання внутрішньої системи забезпечення якості освіти ЗДО.

Розвивальне освітнє середовище - спеціально змодельовані умови, що забезпечують різноманітні варіанти вибору шляху розвитку та дорослішання особистості дитини.

Створення освітнього середовища дає змогу дитині усвідомлювати власні можливості, виявляти ініціативу та усебічно реалізовувати себе.

Принципи проєктування та облаштування розвивального середовища у ЗДО

Безпечність

Культуровідповідність

Урахування віку
вихованців

Динамічність

Розвивальна
спрямованість

Центрування

Інтеграція

Емоційне благополуччя

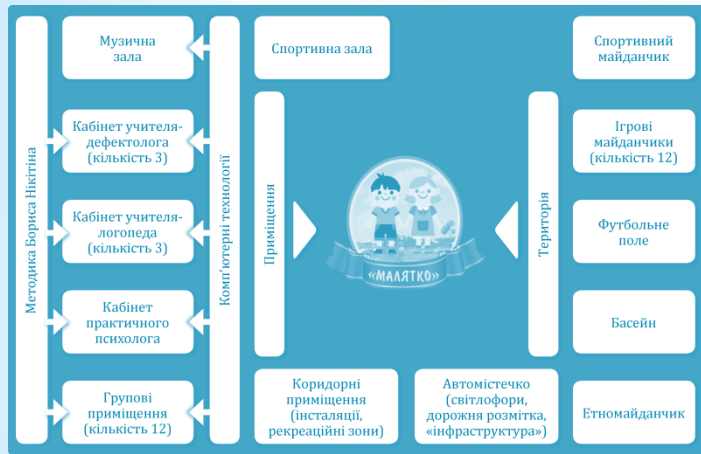
Функціональність

Активності,
самостійність і творчість

Діалогічність

Естетичність

Проектування прототипу розвивального середовища

Створення творчої/робочої /ініціативної групи педагогів - ефективний шлях проектування прототипу розвивального середовища.

- На основі проектування краще створювати різні варіанти розвивального простору ЗДО.
- Модель розвивального середовища доцільно створювати у формі елементарного макета приміщення чи ділянки території.
- У моделюванні середовища допоможуть різноманітні схеми, малюнки, плани.
- Розвивальне середовище краще створювати з розрахунком на довготривалий термін перебування дітей у закладі, у різних видах організованої та самостійної діяльності дітей як у приміщеннях, так і на майданчиках.

План роботи вихователя-методиста щодо розбудови розвивального середовища ЗДО

Узагальнюючий
блок

Дослідницький/
Аналітичний блок

Методичний блок

Діяльнісний блок

План роботи вихователя-методиста щодо розбудови розвивального середовища ЗДО

№ з/п	Зміст діяльності. Узагальнюючий блок	Строк
1.	Підготувати для педагогів чек-листи «Орієнтовний перелік рекомендованих матеріалів для наповнення предметно-розвивального середовища групи» (для кожної вікової групи)	Квітень
2.	Поновити анотований перелік статей періодичних видань із питань організації предметно-розвивального середовища в дитячому садку, ознайомити з ними педколектив	Квітень-травень
3.	Створити методичний кейс «Облаштування розвивального предметно-ігрового середовища», розмістити його на офіційному сайті закладу, поширити у професійній viber спільноті педагогів закладу	Травень
4.	Підготувати методичні рекомендації «Як дотримуватися принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування в освітньому процесі»	II тиждень серпня

Методичний кейс

I. Систематизація усіх уже існуючих методичних матеріалів та кращого досвіду облаштування розвивального середовища (досвід педагогів закладу/міста/країни/інших країн) у своєрідний методичний кейс.

- Це можуть бути тека з файлами (текстові, презентації, відео, зображення, покликання) в методичному кабінеті, інтерактивна презентація або тека з файлами, розміщені на будь-якому зручному онлайн ресурсі (Google disk, Classroom, сайт закладу тощо).
- Ідеально, коли систематизовані матеріали є в друкованому та електронних варіантах. Цю роботу доцільно проводити систематично впродовж усього року.

План роботи вихователя-методиста щодо розбудови розвивального середовища ЗДО

№ з/п	Зміст діяльності. Дослідницький/Аналітичний блок	Строк
1.	Провести опитування педагогів щодо удосконалення предметно-розвивального середовища дитячого садка, опрацювати результати, спланувати подальшу роботу з педагогами за цим напрямом	Квітень-травень
2.	Організувати конкурс-огляд групових освітніх осередків, підбити підсумки	Липень
3.	Проаналізувати результати вивчення стану предметно-розвивального середовища в усіх вікових групах; визначити переваги та недоліки в облаштуванні освітніх осередків	I тиждень серпня
4.	Провести педгодину за результатами вивчення, надати педагогам рекомендації щодо удосконалення предметно-розвивального середовища відповідно до віку та інтересів дітей	II тиждень серпня

Самооцінювання

II. У розбудові сучасного освітнього середовища важливим є вивчення уже існуючого середовища у ЗДО. Щоб провести комплексне вивчення стану організації предметно-просторового розвивального середовища в закладі, доцільно використовувати такі методи збору інформації:

- спостереження (за середовищем);
- опитування (анкетування батьків, бесіда з дітьми та педагогами);
- вивчення документів, у яких сформульовані питання створення середовища (Програма/Стратегія розвитку закладу, план роботи закладу на навчальний рік; матеріали тематичного контролю, протоколи засідань педагогічної ради, акти готовності ЗДО до нового навчального року; бюджетні запити).

Самооцінювання

Візуально легко оцінити середовище можна за такими параметрами:
гнучкість дизайну,

- поділ ігрової кімнати на осередки,
- ергономічні меблі,
- відсутність нагромадження,
- дотримання балансу у візуальній стимуляції та уникнення зайвого візуального шуму,
- використання поверхні стін та підлоги з розвивальною метою,
- облаштування місця для роботи та відпочинку педагогів і дітей.

А щоб заглибитися в зміст та можливості використання середовища, слід вивчити рівень:

- змістовності,
- насиченості,
- трансформованості,
- полі функціональності,
- варіативності,
- доступності,
- безпечності.

План роботи вихователя-методиста щодо розбудови розвивального середовища ЗДО

Зміст діяльності. Методичний блок

Організувати круглий стіл «Як створити інноваційне розвивальне предметне середовище»

Організувати майстер-клас «Стіни, стеля та підлога, що говорять: упроваджуємо технологію»

Провести консультацію для вихователів груп раннього та молодшого дошкільного віку «Що таке сенсорно збагачене середовище»

Провести семінар-практикум «Розвивальне середовище не напоказ, а для дітей»

Організувати методичний класрум «Дитячий садок моєї мрії»

Надати педагогам рекомендації «Використання інтерактивного обладнання для розвитку дітей різного віку»

Провести серію майстерок «Сучасний освітній простір для сучасних дошкільнят»

Провести практикум «Дидактичний одяг та аксесуари в освітньому просторі дитячого садка»

Освітнє середовище вікових груп

Освітнє середовище груп дитячого садка організоване через центри/осередки діяльності для повноцінної організації життєдіяльності дітей з метою їх вчасного цілісного і всебічного розвитку.

Традиційно у груповому приміщенні виокремлюють освітні осередки/центри:

- ігровий (з локаціями для сюжетних, конструкторсько-будівельних, настільних дидактичних, інтелектуальних, спортивних ігор);
- пізнавальний (природничий, етнографічний, самостійної пізнавальної діяльності);
- здоров'язбережувальний (куточок приналежності, екран настрою, правила групи, куточок усамітнення та відпочинку);
- мистецький (книжковий, самостійної художньої діяльності, виставковий),
- інформаційний (батьківський).

Кількість, види, локальне розміщення осередків у групах може змінюватися залежно від віку дітей, рівня та змісту програмових вимог, нових тенденцій у дошкільній освіті, пріоритетних напрямів освітньої роботи з дитячим колективом. Вибір осередків має бути реальним, педагогічно виправданим і функціональним.

Щоб процес та результат оновлення середовища в ЗДО став ефективним, можна:

- 1) візуалізували структуру простору закладу;
- 2) вибрати пріоритетні освітні технології навчання та взаємодії;
- 3) створити орієнтовану композицію середовища в групових осередках;
- 4) визначили складові середовища в кабінетах спеціалістів та інших приміщеннях закладу, на території;
- 5) реалізувати тематичні проєкти по розбудові складників розвивального простору (Автомістечко, Мінімузей, Дитяча метеостанція тощо).

Говорячи про розвивальне предметно-ігрове середовище груп, враховуючи індекс інклюзійної освіти, усе частіше звертаємося до ідеї універсального дизайну, який бере свій початок з архітектури та техніки.

Завдяки універсальному дизайну у сфері освіти враховуються потреби всіх учасників освітнього процесу; змінюються стереотипи й підходи розвитку, виховання та навчання дітей; змінюються освітній процес і середовище, але не змінюють дитину під умови освіти.

Елементи природного середовища ЗДО

Екохауз\екорум, зимовий сад, дитячий агро комплекс: теплиця, компостний ящик, французькі та традиційні грядки, квітник, альпінарій.

Елементи природного середовища ЗДО

Воттеррум, пташине містечко, метео острівець, космічний хол, рекреаційні островці, екостежина.

Елементи мистецького середовища ЗДО

Читацьке гніздечко, арт галерея, тематичні мейдместінги, тантамарески, адвент студія/ календар, хендмей студія, музичне фентезі, арт-стіна, інсталяції, етнохата.

Елементи мистецького середовища ЗДО

Читацьке гніздечко, арт галерея, тематичні мейдместінги, тантамарески, адвент студія/ календар, хендмей студія, музичне фентезі, арт-стіна, інсталяції

Елементи здоров'язберезувального та здоров'ярозвивального середовища ЗДО

Елементи розвивального середовища ЗДО

Монтесорі простір/клас/рум; Реджіо студія, музейна експозиція/кімната, квест хол, етно хата, парк професій, леґо стіна, розвивальна стіна.

Багато дослідників називають освітнє середовище «третім учителем», який разом із батьками і педагогами здійснює суттєвий вплив на розвиток і навчання дитини.

Ребекка Ізел та Беті Екселбі, 2001

- Недостатньо наповнене й безбарвне розвивальне середовище справляє на дітей негативний вплив, гальмує розвиток особистості.
- Перенасичене предметне середовище так само погано впливає на психіку дітей.
- І лише періодично поновлюване, варіативне, оптимально організоване та мобільне розвивальне середовище має розвивальний вплив, спонукає дитину до активної пізнавальної діяльності, позитивно впливає на її емоційну сферу, мобілізує процеси мислення.

Використані джерела:

1. Лист МОН України від 16.03.2021 р. № 1/9-148 «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компоненту дошкільної освіти».
2. Середовище, що належить дітям: poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти. Упорядники Наталія Софій, Юлія Найда Київ, 2019.
3. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування. Навчально-методичний посібник. Авт. О. Д. Рейпольська І. М. Гудим, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Л. І.Зайцева, Г. Г. Цветкова.Кропивницький, 2019.
4. Олена Низковська. Як створити інноваційне розвивальне предметне середовище, Вихователь-методист дошкільного закладу, №8 2019.
5. Анна Савченко. Методичний кейс для організації розвивального середовища дитячого садка. Вихователь-методист дошкільного закладу, №7 2020.
6. Оксана Попович, Катерина Крутій. Що таке сенсорно збагачене середовище. Вихователь-методист дошкільного закладу, №710 2020.